

KONGREGACJA DS. KULTU BOŻEGO I DYSCYPLINY SAKRAMENTÓW

Prot. N. 602/20

NOTA O NIEDZIELI SŁOWA BOŻEGO

Niedziela Słowa Bożego, która zgodnie z wolą Papieża Franciszka przypada w każdym roku na trzecią niedzielę okresu zwykłego[1], przypomina wszystkim, pasterzom i wiernym, o znaczeniu i wartości Pisma Świętego dla życia chrześcijańskiego, a także o związku między Słowem Bożym a liturgią: „Jako chrześcijanie jesteśmy jednym ludem krocącym w historii, jesteśmy silni obecnością Pana pośród nas, który do nas przemawia i nas karmi. Dzień poświęcony Biblii nie powinien być «raz w roku», ale w każdym dniu roku, ponieważ musimy pilnie stać się bliscy Pismu Świętemu oraz Zmartwychwstałemu, który nigdy nie przestaje dzielić się Słowem i Chlebem we wspólnocie wierzących. W tym celu musimy wejść w bliską relację z Pismem Świętym, w przeciwnym razie nasze serce pozostanie zimne, a oczy zamknięte, dotknięte niezliczonymi formami ślepoty”[2].

Niedziela ta stanowi zatem dogodną okazję, by powrócić do lektury niektórych dokumentów kościelnych[3], a zwłaszcza do *Praenotanda Ordo Lectionum Missae* [Wprowadzenie do lekcjonarza mszalnego], które przedstawiają syntezę zasad teologicznych, celebracyjnych i duszpasterskich dotyczących Słowa Bożego głoszonego podczas Mszy, ale ważnych także przy każdej celebracji liturgicznej (sakramenty, sakramentalia, liturgia godzin).

1. Za pośrednictwem czytań biblijnych proklamowanych podczas liturgii, Bóg mówi do swojego ludu, a sam Chrystus głosi swoją Ewangelię[4]; Chrystus stanowi centrum i pełnię całego Pisma, Starego i Nowego Testamentu[5]. Słuchanie Ewangelii, punkt kulminacyjny liturgii Słowa[6], charakteryzuje się szczególną czcią[7], wyrażaną nie tylko przez gesty i aklamacje, ale przez samą Księgę Ewangelii[8]. Jedną z możliwości obrzędowych właściwych dla tej niedzieli mogłaby być procesja na wejście z Ewangeliarzem[9] albo, gdy nie ma procesji, umieszczenie go na ołtarzu[10].
2. Układ czytań biblijnych ustalony przez Kościół w Lekcjonarzu otwiera na poznanie całego Słowa Bożego[11]. Konieczne jest więc respektowanie wskazanych czytań bez zastępowania ich innymi czy usuwania i z wykorzystaniem wersji Biblii zatwierdzonych do użytku liturgicznego[12]. Proklamacja tekstów z Lekcjonarza tworzy więź jedności między wszystkimi wiernymi, którzy ich słuchają. Zrozumienie struktury i celu liturgii słowa pozwala zgromadzeniu wiernych przyjąć pochodzące od Boga słowo, które zbawia[13].
3. Zalecany jest śpiew psalmu responsoryjnego, który jest odpowiedzią modlącego się Kościoła[14]; dlatego w każdej wspólnocie należy rozszerzyć posługę psalmisty[15].

4. W homilii przedstawiane są w ciągu roku liturgicznego i wychodząc od czytań biblijnych tajemnice wiary i normy życia chrześcijańskiego[16]. „Pasterze mają przede wszystkim wielką odpowiedzialność za wyjaśnianie i pomoc wszystkim w zrozumieniu Pisma Świętego. Ponieważ Pismo to jest księgą ludu, zatem ci, którzy mają powołanie do posługiwania Słowu, muszą czuć silną potrzebę tego, by wspólnota miała dostęp do tegoż Słowa”[17]. Biskupi, prezbiterzy i diakoni winni odczuwać zobowiązanie do pełnienia tej posługi ze szczególnym oddaniem, z wykorzystaniem środków proponowanych przez Kościół[18].
5. Szczególne znaczenie ma cisza: sprzyjając rozważaniu, umożliwia wewnętrzne przyjęcie Słowa Bożego przez tych, którzy go słuchają[19].
6. Kościół zawsze zwracał szczególną uwagę na tych, którzy proklamują Słowo Boże w zgromadzeniu: kapłanów, diakonów i lektorów. Posługa ta wymaga szczególnego przygotowania wewnętrznego i zewnętrznego, zażyłości z tekstem, który ma być proklamowany oraz niezbędnej praktyki, by go proklamować, przy unikaniu jakiegokolwiek improwizacji[20]. Jest możliwość poprzedzenia czytań krótkimi i odpowiednimi wprowadzeniami[21].
7. Zważając na wartość Słowa Bożego, Kościół namawia do zadbania o ambonę, z której jest ono głoszone[22]; nie jest to jakiś funkcjonalny mebel, ale raczej miejsce odpowiadające godności Słowa Bożego, w powiązaniu z ołtarzem: mówimy bowiem o stole Słowa Bożego i Ciała Chrystusa, w odniesieniu tak do ambony, jak i przede wszystkim do ołtarza[23]. Ambona jest zastrzeżona dla czytań, śpiewu psalmu responsoryjnego i głoszenia Paschy; może być na niej wygłaszana homilia i odczytywane intencje modlitwy powszechnej, natomiast mniej właściwe jest korzystanie z niej do czytania komentarzy, ogłoszeń, kierowania śpiewem[24].
8. Księgi zawierające fragmenty Pisma Świętego wzbudzają w słuchających ich ludziach cześć względem tajemnicy Boga, który mówi do swojego ludu[25]. Dlatego wymaga się troski o ich wartość materialną oraz ich dobre używanie. Niewłaściwe jest uciekanie się do używania kartek, fotokopii, materiałów pomocniczych w zastępstwie ksiąg liturgicznych[26].
9. W dniach, które poprzedzają Niedzielę Słowa Bożego lub po niej następują, wypada zachęcać do odbywania spotkań formacyjnych dla podkreślenia wartości Pisma Świętego w celebracjach liturgicznych; może to być okazja, żeby lepiej poznać w jaki sposób modlący się Kościół czyta Pismo Święte, lekturą ciągłą, półciągłą i typologiczną; jakie są kryteria rozmieszczenia liturgicznego poszczególnych ksiąg biblijnych w ciągu roku i w różnych okresach, a także jaka jest struktura cykli niedzielnych i dni powszednich czytań mszalnych[27].

10. Niedziela Słowa Bożego jest także sprzyjającą okazją do pogłębienia związku między Pismem Świętym a liturgią godzin, modlitwą Psalmami i Kantykami Oficjum, czytaniem biblijnymi, przez zachęcenie do wspólnotowej celebracji jutrzni i niesporów[28].

Spośród licznych świętych, którzy wszyscy byli świadkami Ewangelii Jezusa Chrystusa, można podać jako przykład świętego Hieronima, przez jego wielką miłość, którą żywił do Słowa Bożego. Tak jak niedawno Papież Franciszek przypomniał postać tego „nieustrudzonego uczonego, tłumacza, egzegety, głębokiego znawcy i namiętnego propagatora Pisma świętego. (...) To właśnie wsłuchując się w Pismo święte, Hieronim odnajduje samego siebie, oblicze Boga i oblicze swoich braci, oraz udoskonala swoje upodobanie do życia wspólnotowego”[29].

Celem niniejszej Noty jest przyczynić się i rozbudzić, w świetle Niedzieli Słowa Bożego, świadomość znaczenia Pisma Świętego dla naszego życia ludzi wierzących, wychodząc od jego oddźwięku w liturgii, która stawia nas w żywym i stałym dialogu z Bogiem. „Słowo Boże, słuchane i celebrowane, zwłaszcza w Eucharystii, karmi i umacnia wewnętrznie chrześcijan oraz czyni ich zdolnymi do prawdziwego świadectwa ewangelicznego w życiu codziennym”[30].

Z Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, 17 grudnia 2020.

Robert kard. Sarah
Prefekt

+ Arthur Roche
Arcybiskup Sekretarz

[1] Por. Franciszek, List apostolski w formie Motu proprio *Aperuit illis*, 30 września 2019.

[2] Franciszek, *Aperuit illis*, nr 8; Sobór Watykański II, Konstytucja *Dei Verbum*, nr 25: „Jest (...) rzeczą konieczną, aby wszyscy duchowni, zwłaszcza kapłani Chrystusowi i inni, którzy jako diakoni lub katechiści zgodnie z otrzymaną misją zajmują się posługą słowa, pozostawali w zażyłości z Pismem świętym przez pilne czytanie duchowe oraz staranne studium, aby nikt z nich nie stał się «bezużytecznym głosicielem słowa Boga na zewnątrz, wewnątrz nie będąc jego słuchaczem», gdy w rzeczywistości powinien z powierzonymi sobie wiernymi dzielić się obfitym skarbem Bożego słowa, zwłaszcza podczas świętej liturgii. Święty Sobór szczególnie usilnie wzywa też wszystkich wiernych, a zwłaszcza członków wspólnot zakonnych, aby przez częste czytanie pism Bożych osiągnęli «najwyższą wartość poznania Jezusa Chrystusa» (Flp 3, 8); «Nieznajomość Pisma świętego jest bowiem nieznajomością Chrystusa»”.

[3] Sobór Watykański II, Konstytucja *Dei Verbum*; Benedykt XVI, adhortacja apostolska *Verbum Domini*.

[4] Por. *Sacrosanctum Concilium*, nr 7, 33; *Institutio generalis Missalis Romani* (IGMR), nr 29; *Ordo Lectionum Missae* (OLM), nr 12.

[5] Por. OLM, nr 5.

[6] Por. IGMR, nr 60; OLM, nr 13.

[7] Por. OLM, nr 17; *Caeremoniale Episcoporum*, nr 74.

[8] Por. OLM, nr 36, 113.

[9] Por. IGMR, nr 120, 133.

[10] Por. IGMR, nr 117.

[11] Por. IGMR, nr 57; OLM, nr 60.

- [12] Por. OLM, nr 12, 14, 37, 111.
- [13] Por. OLM, nr 45.
- [14] Por. IGMR, nr 61; OLM, nr 19-20.
- [15] Por. OLM, nr 56.
- [16] Por. OLM, nr 24; Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, *Dyrektorium homiletyczne*, nr 16.
- [17] Franciszek, *Aperuit illis*, nr 5; *Dyrektorium homiletyczne*, nr 26.
- [18] Por. Franciszek, adhortacja apostolska *Evangelii gaudium*, nr 135-144; *Dyrektorium homiletyczne*.
- [19] Por. IGMR, nr 56; OLM, nr 28.
- [20] Por. OLM, nr 14, 49.
- [21] Por. OLM, nr 15, 42.
- [22] Por. IGMR, nr 309; OLM, nr 16.
- [23] Por. OLM, nr 32.
- [24] Por. OLM, nr 33.
- [25] Por. OLM, nr 35; *Caeremoniale Episcoporum*, nr 115.
- [26] Por. OLM, nr 37.
- [27] Por. OLM, nr 58-110; *Dyrektorium homiletyczne*, nr 37-156.
- [28] *Institutio generalis de Liturgia Horarum*, nr 140: „Zgodnie z pradawną tradycją czyta się publicznie Pismo św. w czasie liturgii, i to nie tylko podczas sprawowania Eucharystii, lecz także w oficjum. Wierni powinni cenić sobie i poważać te czytania, bo nie pochodzą one z wyboru osobistego ani z przesadnych upodobań jednostek, lecz podaje je Kościół i są one ściśle powiązane z Misterium, które Oblubienica Chrystusa «odsłania w ciągu całego roku». Ponadto w obrzędzie liturgicznym czytaniu Pisma św. zawsze towarzyszy modlitwa”.
- [29] Franciszek, List Apostolski *Scripturae sacrae affectus*, w XVI stulecie śmierci św. Hieronima, 30 września 2020.
- [30] Franciszek, adhortacja apostolska *Evangelii gaudium*, nr 174.

(tłum. A. Kuryś / Biuro ds. Komunikacji Zagranicznej Konferencji Episkopatu Polski)